

درس ۴

اوضاع اجتماعی، اقتصادی و فرهنگی عصر قاجار

سوالات صحیح و غلط

۱. در دوره قاجار شیوه تولید سهم بری مخصوص کوچ نشینان بود.
۲. به دنبال سقوط صفویان، هنر نگارگری نیز در سایه جنگ های داخلی رو به افول نهاد.
۳. جامعه ایلی-عشایری در دوره قاجار از وضعیت بهتری نسبت به روستاییان برخوردار بودند.
۴. در دوره سلطنت مظفرالدین شاه با ورود محصولات جدید کشاورزی از اروپا به ایران تحولی عظیم در سبب غذایی ایرانیان ایجاد شد.

۵. دانش آموختگان مراکز علمی و آموزشی جدید، نقش مؤثر در نشر افکار نو به ویژه ترویج تفکر مشروطه خواهی و حکومت قانون داشتند.

سوالات جور کردنی

۱. هر کدام از کلمات سمت چپ اگر با عبارات سمت راست ارتباطی دارد در جلوی آن بنویسید.
  - الف. وی برجسته ترین هنرمندان نقاشی را به کشیدن پرده های بزرگ جهت نصب در کاخ ها تشویق می کرد. ۱- ناصرالدین شاه
  - ب. در دوره وی سنت نگارگری ایرانی تحت تأثیر هنر نقاشی مدرن اروپایی قرار گرفت. ۲- فتحعلی شاه
  - ج. وی از بزرگترین نقاشان دوره قاجاریه به شمار می رود. ۳- امیر کبیر
  - د. از شخصیت های عصر قاجار که برای تأسیس مدرسه های جدید به ویژه در مقطع ابتدایی کوشش زیادی کرد. ۴- محمدشاه
  - ۵- کمال الملک
  - ۶- میرزا حسن رشديه

سوالات چهار گزینه ای:

۲. در دوره قاجار کدام شیوه تولید مخصوص اقتصاد شهری بود؟
  - الف. خرده کالایی
  - ب. سهم بری
  - ج. شبانکارگی
  - د. ایلیاتی
۳. کالاهای اروپایی، به ویژه محصولات صنعتی کدام کشور صدمه زیادی به اقتصاد ایران عصر قاجار وارد کرد؟
  - الف. فرانسه
  - ب. آمریکا
  - ج. انگلستان
  - د. ایتالیا
۴. در آستانه جنگ جهانی اول زمین های وسیعی از ایران زیر کشت کدام محصول بود؟
  - الف. پنبه
  - ب. کنف
  - ج. جو
  - د. ذرت
۵. در دوره سلطنت ناصرالدین شاه کدام محصول کشاورزی برای اولین بار از اروپا وارد ایران شد؟
  - الف. ابریشم، تریاک
  - ب. گوجه فرنگی و پنبه
  - ج. نخودفرنگی و سیب زمینی
  - د. پنبه و نخود
۶. چه عواملی سبب رشد تولید و رونق صادرات فرش در دوران قاجار شد؟
  - الف. ارزانی نیروی کار
  - ب. رکود صنعت صادرات ابریشم
  - ج. سرمایه گذاری خارجی در تولید و تجارت
  - د. همه موارد

۷. در دوره قاجار در کدام شهرها ، کارگاههای کوچک و بزرگ فرش توسط تجار داخلی و سرمایه گذاران خارجی دایر شد؟
الف. اراک و تبریز   ب. تهران و آذربایجان   ج. تبریز و شیراز   د. مشهد و اصفهان
۸. اسرارالحکم اثر کیست و به در خواست کدام شاه قاجار نوشته شده است؟
الف. ملا علی نوری   ب. ملا عبدالله زنوزی   ج. ملاصدرا   د. ملاهادی سبزواری
۹. کدام بنای زیر به شیوه بنای کارت پستالی ساخته شده است؟
الف. کاخ گلستان   ب. کاخ صاحبقرانیه   ج. چهلستون   د. شمس العماره

سوالات تکمیلی

۱۰. در عصر قاجار هسته اصلی نظام اقتصادی و اجتماعی شهرها ..... بودند.
۱۱. در دوره صدارت ..... تلاشهای زیادی به منظور احیای صنایع دستی ایران صورت گرفت.
۱۲. در زمان مظفرالدین شاه برای مقابله با قحطی، کشاورزان به کشت ..... تشویق می شدند.
۱۳. موسس حوزه فلسفی تهران ..... بود.
۱۴. بناهای «کارت پستالی» بیشتر به تقلید از بناهای ..... ساخته می شد.
۱۵. نخستین مدرسه های جدید توسط ..... اروپایی در ایران تأسیس شد.
۱۶. نخستین مدرسه عالی یا دانشگاه ایرانی ..... نام داشت.
۱۷. هنر تعزیه در دوره ..... قاجار گسترش پیدا کرد.
۱۸. تعزیه که ریشه در آیین های باستانی داشت در عصر صفوی برای بزرگداشت ..... و ..... رواج یافت.
۱۹. دو نمایش ..... و ..... در عصر قاجار در مراسم شادی در روی حوضخانه ها که با تخته آن را می پوشانیدند و یا در برخی قهوه خانه ها اجرا می شد.

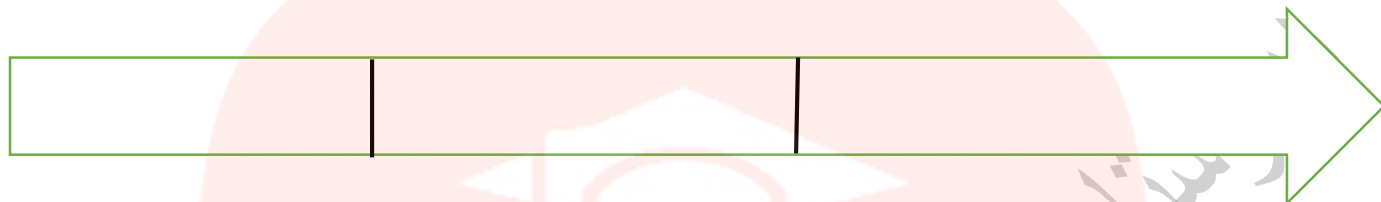
سوالات تشریحی

۱. جامعه ایران در عصر قاجار در قالب سه شیوه می زیستند آنها را نام ببرید.
۲. در دوره قاجار دو شیوه روستایی و ایلی را با هم مقایسه کنید.
۳. جامعه روستایی در دوره قاجار از چه کسانی تشکیل می شد و در چه وضعیتی بود؟
۴. وضعیت ایلات و عشایر در دوران قاجار چگونه بود؟
۵. یکی از گروه های اجتماعی عصر قاجار که در شهرها و روستاها زندگی می کردند، روحانیون بودند.

۶. گروه های اجتماعی در شهرهای دوره قاجار شامل چه کسانی بود؟
۷. چرا در دوره قاجار روحانیون از نظر مالی از حکومت استقلال داشتند؟
۸. وضعیت روحانیون در دوره قاجار چگونه بود؟
۹. در دوره قاجار چه عواملی موجب می شد که افراد نسبت به محلات خود شدیداً احساس تعلق و افتخار می کردند؟
۱۰. منظور از راسته در بازار چیست؟
۱۱. سه شیوه تولید در نظام اقتصادی عصر قاجار را شرح دهید؟
۱۲. شیوه تولید سهم بری چه شیوه ای است آن را شرح دهید.
۱۳. شیوه تولید شبانکارگی را توضیح دهید.
۱۴. شیوه تولید خرده کالا به چند دسته تقسیم می شود آن را شرح دهید.
۱۵. به چه دلیل در اوایل دوره قاجار شاهد رشد و رونق صنایع دستی در ایران هستیم؟
۱۶. وضعیت صنایع ایران در آغاز دوره قاجار و تأثیر واردات خارجی بر آن را شرح دهید.
۱۷. چهار مورد از صنایع دستی ایران که در دوره قاجار با کیفیت خوب تولید می شد نام ببرید.
۱۸. چه عواملی موجب شد در دوره قاجار صنایع دستی ایران به تدریج رو به انحطاط برود؟
۱۹. چهار شهر مهم اقتصادی ایران در دوره قاجار را نام ببرید.
۲۰. چهار نمونه از محصولات صادراتی بخش کشاورزی ایران در عصر قاجار را نام ببرید.
۲۱. در عصر قاجار کدام حادثه موجب افزایش تولید و صادرات پنبه از ایران به روسیه شد؟
۲۲. در عصر قاجار چه کسانی و با چه اقداماتی به روند افزایش صادرات پنبه کمک کردند؟
۲۳. وضعیت کشاورزی ایران در عصر قاجار را شرح دهید.
۲۴. تجاری شدن کشاورزی ایران در عصر قاجار چه پیامدی داشت؟
۲۵. وضعیت فرش در دوره قاجار را مورد بررسی قرار دهید.
۲۶. مهم ترین مراکز قالی بافی در دوره قاجار چه شهرهایی بود؟
۲۷. نظام تعلیم و تربیت در آغاز دوره قاجار به چه صورتی بود؟ شرح دهید.
۲۸. دو مورد از مراکز علمی و آموزشی مهم و بزرگ دوره قاجار را نام ببرید.
۲۹. وضعیت علم فلسفه در عصر قاجار را شرح دهید.
۳۰. ملا علی نوری به چه منظور و به امر کدام شاه قاجار از اصفهان به تهران عزیمت کرد؟
۳۱. حوزه فلسفی تهران موجب توسعه کدام مکاتب فلسفی شد؟
۳۲. حاج ملا هادی سبزواری که بود؟
۳۳. گل سرسبد مدرسه های جدید در دوره قاجار کدام مدرسه بود و با همت چه کسی و با چه هدفی شکل گرفت؟
۳۴. دارالفنون در چه رشته هایی به فعالیت می پرداخت؟
۳۵. در مورد مراکز آموزشی جدید در ایران عهد قاجار توضیح دهید.

۳۶. میرزا حسن رشديه كه بود و با چه هدفی به تاسیس مدرسه پرداخت؟
 ۳۷. ترتیب سه مورد از مدارس قاجاریه را روی خط زمان زیر نشان دهید.

مدارس رشديه، مدارس میسیونرهای اروپایی، مدرسه دارالفنون

۳۸. نقاشی در عصر قاجاریه تحت چه شرایطی تحول اساسی یافت؟
 ۳۹. در مورد وضعیت نمایش در عصر قاجار توضیح دهید.
 ۴۰. در دوره قاجار هنرمندان با استفاده از نمایش کمدی چه مضامینی را به گوش مقامات می رساندند؟
 ۴۱. سنت معماری ایرانی اسلامی در کدام دوران از درخشش بی نظیری برخوردار بود؟ و در کدام دوران تداوم یافت؟
 ۴۲. در عصر قاجار بناهای «کارت پستالی» به چه بناهایی گفته می شد؟
 ۴۳. چه عواملی در گسترش سبک معماری اروپایی در ایران عصر قاجار مؤثر بود؟
 ۴۴. چهار بنا نام ببرید که تحت تأثیر معماری اروپایی در ایران دوره قاجار ساخته شدند.
 ۴۵. به طور اجمال وضعیت معماری در دوره قاجار را شرح دهید.

پرسش های نمونه

۱. وضعیت تجارت خارجی ایران را در دوره قاجار چگونه ارزیابی می کنید؟
۲. نظام تولید در دوره قاجار بر چه محورهایی استوار بود؟
۳. تأثیر عناصر فرهنگی را بر معماری عصر قاجار چگونه ارزیابی می کنید؟
۴. وضعیت نگارگری را در عصر قاجاریه تجزیه و تحلیل کنید.
۵. علل رشد و ترقی صنعت فرش را در دوره قاجار بررسی کنید.